

Европейски съд по правата на човека

Кумпана и Мазаре срещу Румъния
(Cumpana and Mazare v. Romania)

Жалба No. 33348/96

Решение от 17 декември 2004 г. на Голямото отделение

(резюме) *

[Чл. 10](#): свобода на словото; [чл. 43](#): юрисдикция на Голямото отделение

Смразяващият ефект на страха от наказание лишаване от свобода и от забрана да се упражнява професията върху свободата на словото на журналистите в крайна сметка е във вреда на обществото и е фактор, който е относим към пропорционалността и обосноваването на наложените наказания.

Лишаването от свобода и лишаването от упражняване на някои граждански права като автоматична негова последица, дори да не са фактически изтърпени, са особено неподходящи и неоправдани от характера на престъпленията обида и клеветата, извършени от журналисти.

Съдът продължава разглеждането на жалбата в нейната цялост, дори ако молбата до Голямото отделение за преразглеждане на делото не е подписана от всички жалбоподатели – хипотеза, която може да се счита за равнозначна на изрично предвидената в [чл. 37, т. 1, б. “а”](#) на Конвенцията.

Фактите по делото

Жалбоподателите са журналисти, упражняващи професията си в Констанца.

С решение от 1992 г. Градският съвет на Констанца въвел глоба за незаконно паркиране на автомобили и възложил на фирмата СиБиЕн вдигането, преместването и съхраняването на такива коли. Същия ден кметът на града издал заповед, с която оторизирал частната компания Виналекс да извършва тази дейност, а на 16 декември 1992 г. бил сключен договор между общината и Виналекс, подписан от заместник-кмета Д.М. и юрисконсулта на общината г-жа Р.М. С писмо от 1 април 1994 г. кметът на Констанца поискал Виналекс да преустанови дейността си по договора, като я информирал, че общината обмисля прекратяването му.

На 12 април 1994 г. жалбоподателите публикували статия в местния вестник *Телеграф*, чийто редактор бил вторият жалбоподател, със заглавие: “Бившият заместник-кмет Д.М. и съдията Р.М. отговорни за поредица престъпления в далаверата Виналекс”. Имената на бившия заместник-кмет и бившия юрисконсулт г-жа Р.М., която впоследствие станала съдия, били изписани изцяло в заглавието и

---

* Материалът е подготвен и предоставен от Фондация *Български адвокати за правата на човека*, като част от диск „Сборник материали по правата на човека”, издаден от НИП през 2007 г.

текста на статията, в която се повдигал въпросът за незаконното сключване на договор за вдигане на неправилно паркирани автомобили с фирмата Виналекс, шест месеца след решението на Градския съвет дейността да се възложи на фирмата СиБиЕн. Подчертавало се, че договорът е подписан от заместник-кмета, вместо от кмета, и от Р.М., вместо от юриста М.Т. “По силата на какъв фокус Виналекс сключва договор с общината, когато с решение от 30 юни 1992 г. Градският съвет недвусмислено е предоставил на фирмата СиБиЕн да извършва тази услуга?” – се питало в статията.

Авторите посочвали конкретните нарушения на законоустановената процедура за сключване на подобни договори и твърдели, че те са извършени умишлено с цел облагодетелстване от бившия заместник-кмет, който подкупвал подчинените си, включително Р.М., или ги принуждавал да нарушават закона. Наглата измама била разкрита от Сметната палата в Констанца. Далата подкуп фирма Виналекс извършвала некачествени услуги, увреждащи частната собственост на гражданите, при това работела незаконно, тъй като продължила дейността си четири месеца след изтичане срока на договора с общината. Що се отнася до г-жа Р.М., бивш юрисконсулт на Градския съвет и впоследствие съдия, авторите заявявали, че тя или не е познавала законодателството, за да подпише въпросния договор, или е приела подкуп, което би могла да направи и в бъдеще.

Статията била придружена от снимка на полицейска кола на фона на вдигане на незаконно паркиран автомобил, фотокопия на извлечения от договора и от решението на Градския съвет от 30 юни 1992 г., както и цитати от Закон No. 69/91 г. относно правомощията на кметовете и градските и окръжните съвети. Имало и карикатура, която изобразявала хванати под ръка мъж и жена, носещи чанта с надпис “Виналекс”, пълна с пари. Между двамата се водел разговор: “Ей, Р. (умалителното собствено име на г-жа Р.М.), тогава ти свърши добра работа! Докато аз бях заместник-кмет доста изкарахме, достатъчно да идем до Америка...”. Отговорът бил: “Д. (умалителното собствено име на бившия заместник-кмет), ако ти станеш адвокат, аз ще стана съдия и ще имаме достатъчно да обиколим света...”.

След като се запознал с доклада от месец май 1994 г. на одитори, проверили бюджета за 1992 г. на Градския съвет на Констанца, отделът за финансов контрол на Окръжната сметна палата установил редица закононарушения във връзка с процедурата по сключване на договора за вдигане на незаконно паркирани автомобили в Констанца, както и с начина на разпределяне на печалбата между страните в ущърб на общината. Взел официално решение кметът на Констанца като длъжностно лице, отговарящо за утвърждаване на средствата и приходите, да бъде задължен “да осигури спазването на закона”.

Пред Европейския съд жалбоподателите са представили доклад от 17 март 1994 г. на същите одитори, в който също се описват нарушенията при сключване на договора между градските власти и Виналекс и се посочва, че той трябва да бъде прекратен. Те обаче не споменали за съществуването на доклада пред националните съдилища, в образуваното срещу тях наказателно производство по повод статията във вестника.

Още на 14 април 1994 г., в деня на публикуване на статията, г-жа Р.М. завела в Първоинстанционния съд на Констанца дело за обида и клевета срещу жалбоподателите, като по-конкретно се оплакала от изобразяването ѝ на карикатурата към статията и намека за интимни отношения между нея и Д.М. Делото

било многократно отлагано поради невявяване на жалбоподателите. Вторият жалбоподател, г-н Мазаре, се явил само в съдебното заседание на 27 май 1994 г. и заявил, че като редактор на вестника поема пълна отговорност за публикуваното в него, че не желае да се спогажда с тъжителката и че е готов да публикува статия в нейна полза, стига тя да може да докаже, че вече публикуваното не отговаря на истината.

По искане на жалбоподателите, които твърдели, че тъй като Р.М. е съдия, никой адвокат от Констанца не желае да поеме защитата им, делото било препратено за гледане от Първоинстанционния съд на Лехлиу-Гара. Едва през март 1995 г. адвокат от Букурещ приел да ги представлява, но нито той, нито самите жалбоподатели се явили в съдебното заседание на 17 май 1995 г., когато съдът произнесъл присъдата. Намерил ги за виновни в извършване на престъпленията обида и клевета и ги осъдил на седем месеца лишаване от свобода и, като автоматична последица от това – на лишаване от упражняване на гражданските права по чл. 64 от НК (правото да избираш и да бъдеш избран; да се заема държавна длъжност; да се упражнява професия или дейност, посредством която е извършено престъплението; родителски права и правото да бъдеш настойник или попечител). Наложил им и превантивна мярка забрана да работят като журналисти в продължение на една година след изтърпяване на наказанието лишаване от свобода и ги осъдил да платят на г-жа Р.М. сума, равняваща се на 2033 евро по тогавашния курс, като обезщетение за неимуществени вреди.

Те обжалвали присъдата, без да посочват конкретни основания, и на 2 ноември 1995 г. Окръжният съд на Калараш, пред който отново не се явили, я потвърдил.

На 10 април 1996 г. главният прокурор на Румъния поискал от Върховния съд да отмени съдебните решения от 17 май 1995 г. и 2 ноември 1995 г. поради неправилна квалификация, прекомерност и необоснованост на размера на обезщетението, както и необосновано прилагане на мярката лишаване от право за упражняване на професията. Върховният съд отхвърлил искането.

Жалбоподателите не изтърпели наказанието лишаване от свобода, тъй като главният прокурор отложил изпълнението му за срок от единадесет месеца, който впоследствие продължил до 27 ноември 1996 г. На 22 ноември 1996 г. президентът на Румъния ги помилвал, с което отпаднало и допълнителното им наказание лишаване от граждански права. Що се касае до наложената им забрана да работят като журналисти, тя на практика не била изпълнена.

Резюме на решението на Европейския съд

I. Предварителен въпрос: обхват на юрисдикцията на Голямото отделение

62-65. Правителството поддържа, че юрисдикцията на Голямото отделение е ограничена до твърдяното от първия жалбоподател нарушение. Той поискал преразглеждане на делото и от името на втория жалбоподател, но без изричното му съгласие и без да има качеството на негов представител.

66. Съгласно установената практика на Съда, отнесеното пред Голямото отделение “дело” по необходимост обхваща всички аспекти на жалбата, по която е

постановило решение отделение на Съда (виж *К. и Т. с/у Финландия*¹ [GC], No. 25702/94, §§140-141, ECHR 2001-VII и *Перна срещу Италия*² [GC], No. 48898/99, §§ 23-24, ECHR 2003-V). Предмет на “делото” пред Голямото отделение е жалбата, така както е обявена за допустима (виж, *mutatis mutandis*, *Ирландия с/у Обединеното кралство*³, 18.01.1978 г., A.25, стр. 63, § 157 и *Азинас с/у Кипър*⁴ [GC], No. 56679/00, § 32, ECHR 2004-III), със същите страни, както в производството пред съответното отделение, и със статута им към датата на обявяване на жалбата за допустима.

“67. Този подход съответства и на духа и буквата на чл. 37, т. 1, изр. 2 на Конвенцията, съгласно което Съдът продължава разглеждането на жалбата, ако спазването на правата на човека, гарантирани от Конвенцията и протоколите към нея го налага, включително когато обстоятелствата дават основание да се смята, че жалбоподателят няма намерение да поддържа повече жалбата си – една хипотеза, изрично предвидена в член 37, т. 1, б. “а”, която може да се счита за равнозначна на неподписването на молбата за преразглеждане от втория жалбоподател по настоящото дело (виж, *mutatis mutandis*, *Карнер с/у Австрия*⁵, No. 40016/98, § 28, ECHR 2003-IX).”

68. При това г-н Мазаре изрично се е присъединил към молбата за преразглеждане на делото, подписана от първия жалбоподател от името на двамата. Така той, макар и с обратна сила, е изразил намерението си да поддържа жалбата по чл. 10 от Конвенцията, както е обявена за допустима от отделението, и да я отнесе за решаване от Голямото отделение.

69. Следователно обхватът на делото пред Голямото отделение не е ограничен по твърдения от правителството начин.

II. Твърдяното нарушение на чл. 10

70-76. Жалбоподателите смятат, че осъждането им съставлява неоправдана намеса при упражняването на правото им на свобода на словото. Те действали добронамерено и след внимателна проверка на изложената пред обществеността информация. Пред националните съдилища не доказали истинността ѝ само по съображения за неразкриване на източниците. Незаконността на договора между градските власти и частната фирма била потвърдена и в доклад на Сметната палата. Макар и да не изтърпели наказанието лишаване от свобода, наложените им наказания били прекомерни и равнозначни на цензура.

77-83. Правителството твърди, че осъждането на жалбоподателите е било необходимо в едно демократично общество, тъй като публикуваната статия представлявала очевидно нарушение на журналистическата етика, не се основавала на проверена и точна информация и накърнявала репутацията на г-жа Р.М., а косвено и авторитета на правосъдието, тъй като в статията неколкократно се подчертавало качеството ѝ на съдия. Румънските власти били противници на лишаването от свобода на журналисти за престъпления при упражняване свободата на словото. След

---

¹ K. and T. v. Finland, решение на Голямото отделение

² Perna v. Italy, решение на Голямото отделение

³ Ireland v. the United Kingdom

⁴ Azinas v. Cyprus, решение на Голямото отделение

⁵ Karner v. Austria

неотдавна приетите промени в Наказателния кодекс обидата вече не представлявала престъпление и се премахвало наказанието лишаване от свобода за клеветата.

84-87. Съдът отбелязва, че между страните не се спори дали е налице намеса при упражняването на свободата на словото на жалбоподателите, дали тя е предвидена от закона и дали преследва законна цел – в случая, защитата на репутацията на г-жа Р.М., високопоставен служител на общинския съвет. Страните спорят дали намесата е била “необходима в едно демократично общество” в съответствие с изискването на чл. 10, т. 2 от Конвенцията.

а) Основни принципи

88. Проверката за “необходимост в едно демократично общество” изисква Съдът да установи дали е била налице “належаща обществена нужда” от намесата. Договарящите държави имат известна свобода на преценка при определяне наличието на подобна необходимост, но тя върви ръка за ръка с европейския контрол – както по отношение на законодателството, така и по отношение на решенията по прилагането му, дори от един независим съд. Съдът, следователно, е овластен да се произнесе окончателно по въпроса дали едно “ограничение” съответства на свободата на словото, така както е защитена от чл. 10 (виж, между много други, цитираното *Перна*, § 39 и *Асоциация Екин с/у Франция*⁶, No. 39288/98, § 56, ECHR 2001-VIII).

89. Задачата на Съда при упражняване на надзорната му функция е не да замени компетентните национални съдилища, а да изследва от гледна точка на чл. 10 взетите при упражняване на правото им на преценка решения (виж *Фресоз и Роар с/у Франция*⁷ [GC], No. 29183/95, § 45, ECHR 1999-I).

90. По-специално, Съдът трябва да установи дали съображенията, изтъкнати от националните власти като оправдание за намесата, са “релевантни и достатъчни” и дали взетата мярка е “пропорционална на преследваните законни цели” (виж *Шови и др. с/у Франция*⁸, No. 64915/01, § 70, ECHR 2004-VI). Съдът трябва да се убеди, че националните власти са приложили стандарти, които съответстват на съдържащите се в чл. 10 принципи (виж, между много други, *Зана с/у Турция*⁹, 25.11.1997 г., Reports of Judgments and Decisions 1997-VII, стр. 2547-48, § 51).

91. Съдът трябва да установи също така дали националните власти са намерили справедливия баланс между защитата на свободата на словото, така както е гарантирана от чл. 10, от една страна и, от друга, защитата на репутацията на тези, против които са направени някакви твърдения – право, защитено от чл. 8 на Конвенцията като аспект на личния живот (виж цитираното *Шови*, § 70 *in fine*).

б) Приложение на горните принципи в настоящия случай

- “належаща обществена нужда”

---

⁶ Association Ekin v. France

⁷ Fressoz and Roire v. France, решение на Голямото отделение

⁸ Chauvy and Others v. France

⁹ Zana v. Turkey

92. Националните съдилища са намерили, че с въпросната статия жалбоподателите са накърнили честта, достойнството и доброто име в обществото на г-жа Р.М, като са я обвинили в извършване на престъпления, а именно съучастие в измамната дейност на фирма Виналекс, както и чрез изобразяването ѝ в публикуваната към нея карикатура. Според тях това очевидно ѝ е причинило психологическа травма и е заблудило обществото.

93. От особено значение за преценката на Съда по настоящото дело е изпълняваната от пресата жизненоважна роля на “обществен страж” в едно демократично общество (виж *Гудуин с/у Обединеното кралство*¹⁰, 27.03.1996 г., Reports 1996-II, стр. 500, § 39 и *Бладет Тромзьо и Стенсаас с/у Норвегия*¹¹ [GC], No. 21980/93, § 59, ECHR 1999-III). Макар тя да не трябва да престъпва определени граници, по-специално по отношение на репутацията и правата на другите, все пак неин дълг си остава да разпространява информация и идеи по политически и други въпроси от обществен интерес по начин, който е съвместим със задълженията и отговорностите ѝ (виж, между много други, *Де Хайс и Гайселс с/у Белгия*¹², 24.02.1997 г., Reports 1997-I, стр. 233-34, § 37; *Тома с/у Люксембург*¹³, No. 38432/97, § 45, ECHR 2001-III и *Коломбани и др. с/у Франция*¹⁴, No. 51279/99, § 55, ECHR 2002-V).

94-96. В тази връзка следва да се отбележи, че разглежданата статия съдържа основно информация за управляването на обществени средства от конкретни изборни представители и длъжностни лица на местната власт. Безспорно това е въпрос от значим интерес за местната общност, по който тя е имала право да бъде информирана и върху който жалбоподателите са имали право да привлекат общественото внимание чрез пресата, още повече че същият въпрос е повдигнат и в доклад на Сметната палата около месец след публикуването на статията. Според Съда ролята на разследващите журналисти е именно да информират и алармират обществото за подобни нежелателни обществени явления веднага щом релевантната информация им стане известна, при това използваните средства за получаване на копие от първоначалната версия на доклада са напълно в границите на присъщата на професията им свобода на разследване.

97-98. Съдът повтаря последователната си позиция, че при преценката дали е налице “належаща обществена нужда”, годна да оправдае намеса в упражняването на свободата на словото, е нужно да се прави внимателно разграничение между факти и оценъчни съждения. Съществуването на факти може да бъде доказано, докато верността на оценъчните съждения не подлежи на доказване (виж цитираното *Де Хайс и Гайселс*, стр. 235, § 42 и *Харланова с/у Латвия*¹⁵, 3.04.2003 г., No. 57313/00).

99. Трябва да се признае, че когато се твърди нещо за поведението на трето лице, понякога е трудно да се направи разграничение между фактически твърдения и оценъчни съждения, както е и по настоящото дело. Независимо от това, дори и едно

---

¹⁰ Goodwin v. the United Kingdom

¹¹ Bladet Tromso and Stensaas v. Norway, решение на Голямото отделение

¹² De Haes and Gijssels v. Belgium

¹³ Thoma v. Luxembourg

¹⁴ Colombani and Others v. France

¹⁵ Harlanova v. Latvia

оценъчно съждение може да надхвърля допустимото, ако не се опира на факти (виж *Йерусалем с/у Австрия*¹⁶, No. 26958/95, § 43, ECHR 2001-II).

100. По настоящото дело твърденията на жалбоподателите по отношение на г-жа Р.М. са формулирани главно алтернативно (“тя или не познава националното законодателство ... или взема подкупи”), което би могло да подскаже, че това са оценъчни съждения. Те обаче внушават на читателите, че г-жа Р.М. е имала едно непочтено поведение в личен интерес и по-скоро биха ги убедили, че “измамата”, в която са обвинени тя и бившият заместник-кмет, и подкупите, които се твърди, че са взели, са установени и безспорни факти.

101-102. Въпреки че ролята на пресата безусловно включва задължение да алармира обществото, като го информира за предполагаеми злоупотреби от страна на изборни представители и длъжностни лица на местната власт, прякото обвиняване на конкретни лица чрез посочване на имената и служебното им положение задължава жалбоподателите да представят достатъчно фактически основания за твърденията си (виж *Лешник с/у Словакия*¹⁷, No. 35640/97, § 57 *in fine*, ECHR 2003-IV и *Видес Айзсардзибас клубове с/у Латвия*¹⁸, 27.05.2004 г., No. 57829/00, § 44).

Упражняването на свободата на словото е свързано със задължения и отговорности и закрилата на журналистите, предоставена от чл. 10, се подчинява на условието те да действат добросъвестно и да предоставят точна и надеждна информация в съответствие с журналистическата етика (виж *Радио Франс и др. с/у Франция*¹⁹, No. 53984/00, § 37, ECHR 2004-II ; цитираното *Коломбани и др.*, § 65; цитираното *Харланова и МакВикар с/у Обединеното кралство*²⁰, No. 46311/99, §§ 83-86, ECHR 2002-III).

103-105. В случая обаче това не е така. Националните съдилища са намерили, че твърденията на жалбоподателите срещу г-жа Р.М. представляват едно изопачено виждане на действителността и не се основават на реални факти. Съдът счита, че в случая от значение е и поведението на жалбоподателите по време на процеса. Те са показали явна незаинтересуваност, не са представили никакви доказателства в подкрепа на твърденията си и дори не са посочили доклада на Сметната палата като основа за обвиненията си, за да могат националните съдилища да го изискат като доказателство.

106. Съдът не приема аргумента им, че не са доказали твърденията си по съображения за защита на източниците. Като припомня установената си практика, че защитата на журналистическите източници е крайъгълен камък на свободата на пресата и че без такава защита източниците биха се въздържали да съдействат (виж цитираното *Гудуин*, стр. 500, § 39 и *Рьомен и Шмит с/у Люксембург*²¹, No. 51772/99, § 57, ECHR 2003-IV), Съдът посочва, че задължението на жалбоподателите да представят солидна фактическа основа за твърденията си по никакъв начин не предполага разкриване на когото и да било, предоставил информация, използвана от тях при изготвяне на публикацията им. При това докладът на Сметната палата, на

---

¹⁶ Jerusalem v. Austria

¹⁷ Lesnik v. Slovakia

¹⁸ Vides Aizsardzibas Klubs v. Latviq

¹⁹ Radio France and Others v. France

²⁰ McVicar v. the United Kingdom

²¹ Roemen and Schmit v. Luxembourg

който очевидно се основава статията, не е бил поверителен документ, чието разгласяване би могло да доведе до санкции срещу тях или срещу източниците им.

107. Като не са представили пред националните съдилища аргументите и доказателствата, на които се позовават пред Съда, самите жалбоподатели са ги лишили от възможността да направят информирана преценка дали са превишени границите на приемливата критика.

108-110. С оглед на предоставената свобода на преценка на договарящите държави Съдът намира, че осъждането на жалбоподателите за обида и клевета отговаря на изискването за “належаща обществена нужда”.

- Пропорционалност на санкцията

111. Характерът и тежестта на наложените наказания следва да бъдат взети предвид при преценката за пропорционалността на намесата в свободата на словото (виж *Джейлан с/у Турция*²² [GC], No. 23556/94, § 37, ECHR 1999-IV; *Тамер с/у Естония*²³, No. 41205/98, § 69, ECHR 2001-I; *Скалка с/у Полша*²⁴, 27.05.2003 г., No. 43425/98, §§ 41-42 и цитираното *Лешник*, §§ 63-64). Съдът трябва да е крайно внимателен, когато взетите мерки или наложените наказания са такива, че да възпират пресата от участие в обсъждането на въпроси от оправдан обществен интерес (виж *Йерсилд с/у Дания*²⁵, 23.09.1994 г., A.298, стр. 25-26, § 35).

112. По настоящото дело, освен че са били задължени да платят на г-жа Р.М. обезщетение за неимуществени вреди, жалбоподателите са били осъдени на седем месеца лишаване от свобода и са били лишени от редица граждански права, както и от упражняване на журналистическата професия за срок от една година. Тези наказания без съмнение са много тежки.

113. Разследващите журналисти вероятно ще се въздържат да информират по въпроси от всеобщ обществен интерес, щом съществува опасност да бъдат осъдени на лишаване от свобода или да им бъде забранено да упражняват професията си, в качеството на обичайно налагани наказания за неоправдано посегателство над репутацията на частни лица.

114. Очевиден е смразяващият ефект на страха от подобни санкции върху упражняването на свободата на словото от журналистите (виж *mutatis mutandis*, *Виле с/у Лихтенщайн*²⁶ [GC], No. 28396/95, § 50, ECHR 1999-VII; *Никула с/у Финландия*²⁷, No. 31611/96, § 54, ECHR 2002-II, цитираното *Гудуин*, стр. 500, § 39 и *Елджи и др. с/у Турция*²⁸, 13.11.2003 г., No. 23145/93 и No. 25091/94, § 714). Този ефект в крайна сметка е във вреда на обществото и е фактор, който е относим към пропорционалността и обосноваването на наложените на жалбоподателите наказания.

115. Съдът счита, че налагането на наказание лишаване от свобода за извършено от представител на пресата престъпление, е съвместимо със свободата на

---

²² *Ceylan v. Turkey*, решение на Голямото отделение

²³ *Tammer v. Estonia*

²⁴ *Skalka v. Poland*

²⁵ *Jersild v. Denmark*

²⁶ *Wille v. Liechtenstein*, решение на Голямото отделение

²⁷ *Nikula v. Finland*

²⁸ *Elci and Others v. Turkey*

словото на журналистите, така както е гарантирана от чл. 10 на Конвенцията, само при изключителни обстоятелства и, по-специално, когато сериозно са били накарнени други основни права, например при случаи на изявления, насаждащи ненавист или изявления, подбуждащи към насилие (виж, *mutatis mutandis*, *Феридун Язар с/у Турция*²⁹, 23.09.2004 г., No. 42713/98, § 27 и *Сюрек и Йоздемип с/у Турция*³⁰, 8.07.1999 г., [GC], No. 23927/94 и No. 24277/94, § 63).

116. Обстоятелствата по настоящото дело – класически пример за оклеветяване на лице в контекста на дискусия по въпрос от легитимен обществен интерес, не дават никакво основание за налагане на наказание лишаване от свобода. Подобна санкция поради самото си естество неизбежно има смразяващ ефект, независимо че в случая жалбоподателите не са изтърпели присъдите си вследствие на помилването им, което обаче не заличава факта на осъждането.

117. Освен това лишаването от свобода е било съпроводено и с лишаване от упражняване на посочените в чл. 64 на НК граждански права. Макар жалбоподателите фактически да не са понесли последиците и на това допълнително наказание, остава фактът, че подобно лишаване от права, което в Румъния е автоматична последица от налагането на наказание лишаване от свобода, е особено неподходящо в настоящия случай и не е оправдано от характера на престъпленията, за които жалбоподателите са били наказателно преследвани.

118-119. Що се отнася до забраната жалбоподателите да упражняват професията си в продължение на една година, която освен това не е отменена, Съдът отново повтаря, че предварителното ограничаване на дейността на журналистите изисква най-щателна проверка от негова страна и е оправдано само при изключителни обстоятелства (виж, *mutatis mutandis*, цитираното *Асоциация Екин*, § 56 *in fine*). Макар въпросното наказание практически да не е имало последици за жалбоподателите, то е особено сурово и при никакви обстоятелства не би могло да бъде оправдано единствено с опасността те да извършат деянието повторно. Съдът смята, че с налагането на тази забрана в качеството ѝ на превантивна мярка от общ характер, макар и ограничена по време, националните съдилища са нарушили принципа, че пресата трябва да бъде в състояние да изпълнява ролята си на обществен страж в едно демократично общество.

- Заключение

120-122. Съдът намира, че наложеното на жалбоподателите наказание и съпътстващите го забрани са очевидно непропорционални по естеството и тежестта си на преследваната с осъждането им за обида и клевета законна цел. Заклучава, че националните съдилища са превишили границите на “необходимото” ограничаване на свободата на словото на жалбоподателите. Следователно, налице е нарушение на чл. 10 от Конвенцията.³¹

Съдът приема, че самото констатиране на нарушение на Конвенцията представлява достатъчна компенсация за претърпените от жалбоподателите

²⁹ Feridun Yazar v. Turkey

³⁰ Surek and Ozdemir v. Turkey, решение на Голямото отделение

³¹ Решението е единодушно.

неимуществени вреди. Отхвърля претенцията им за имуществени вреди, поради липса на причинна връзка с констатираното нарушение и претенцията им за разноси като недоказана.